

Stærmose: Der kunde gøres en Del Bemærkninger til Enkeltheder i dette Lovforslag ogsaa fra vor Side, men da jeg ved, at disse Enkeltheder vil blive behandlet i det kommende Udvalg, skal jeg afholde mig fra at gaa i Detailler. De Enkeltheder, der er Tale om, ved jeg, at forskellige af de andre ærede Ordførere er opmærksomme paa, saa at vi kan være sikre paa, at de vil blive behandlet i Udvalget og øve deres Indflydelse paa de eventuelle Ændringsforslag, der maatte blive stillet til anden Behandling. Jeg skal derfor nøjes med at knytte nogle Betragtninger til nogle af de mere principielle Spørgsmaal, som dette Lovforslag kan kalde frem til Debat.

Vi er fra vor Side meget veltilfredse med, at dette Lovforslag tager et særligt Hensyn til de mindre Højskoler's Økonomi. Det fremgaar ikke af nogen af de Bemærkninger, som de tidligere ærede Ordførere har gjort, at de smaa Højskoler i Virkeligheden er de fleste af de eksisterende. Jeg har ikke de nyeste Tal for Aarseleverne ved de forskellige Skoler, men jeg tør alligevel sige, at af de 55—56 anerkendte Folkehøjskoler, der drives i Dag, kan kun ca. en halv Snes Stykker betegnes som større og store Skoler. For ca. 40, altsaa for langt de fleste af de Højskoler, der eksisterer, gælder det, at deres Økonomi er inde under de Vanskeligheder, som de smaa Skoler har haft især gennem de sidste 5—6 Aar. Derfor er det med meget stor Tilfredshed og Glæde, at vi ser, at de gamle Bestemmelser, eller i hvert Fald Bestemmelser, der principielt er de samme som dem, der var gældende før 1942 med Hensyn til Løntilskud til Forstanderne, nu indføres. Forslaget til Loven af 1942 vilde i den Form, i hvilken det i sin Tid blev fremsat, have haft en meget daarlig Virkning for de smaa Skoler's Økonomi, men man afbødede under Behandlingen af Lovforslaget disse forringende Virkninger noget ved at forhøje Skolernes Grundtilskud til Gengæld for eller i hvert Fald i Forbindelse med, at Løntilskuddet til Forstanderne, der spillede den store Rolle for netop disse mindre Skoler, blev fjernet. Man skal altsaa, naar man behandler de økonomiske Forhold, tage et ganske særligt Hensyn til den Kendsgerning, at ca. de $\frac{4}{5}$ af Landets Folkehøjskoler har de smaa Skoler's Økonomi og de smaa Skoler's økonomiske Vanskeligheder.

Jeg kan tilslutte mig den Betragtning, som tidligere er blevet fremført, at Alderstilletaget for Lærere, der ikke er beskæftiget ved Undervisningen ved Skolen hele Aaret rundt, bør indrettes saaledes, at Læreren faar dette Alderstilletag efter 5 Aars Forløb.

Der er noget mærkværdigt ved det Regnestykke, hvorefter man siger, at vedkommende kun virker i $\frac{5}{8}$ af Undervisningsaaret, hvorfor der skal gaa 8 Aar, før han har tjent i en Periode, der kan sættes lig med 5 Aars Intervallet, naar det saa alligevel er indrettet paa den Maade, at han efter de 8 Aar kun faar de $\frac{5}{8}$ af Alderstilletaget.

Der er nogle enkelte Bemærkninger med Hensyn til Elevunderstøttelserne, som jeg gerne vil fremsætte, fordi de ikke har været nævnt i Forbindelse med de Betragtninger, som tidligere ærede Ordførere har anført. Jeg kender fra Praksis til at modtage statsunderstøttede Elever baade fra Landdistrikter, altsaa fra Sognekommuner, og fra Bykommuner. Nu var det almindeligt i tidligere Tid, at de Elever, man modtog fra Bykommuner, havde Understøttelse fra Arbejdsdirektoratet, men det skete dog ogsaa i adskillige Tilfælde, at man fik Elever, der modtog den almindelige saakaldte Amsunderstøttelse, altsaa en Understøttelse, som de havde søgt om paa akkurat samme Maade som de Elever, der stammede fra Sognekommunerne, og her kom man ud for adskillige meget mærkværdige følger af den rent mekaniske Maade, hvorpaa man efter Pointsystemet behandler Ansøgningerne om Elevunderstøttelse. Jeg kan give det konkrete Eksempel, at en Søn af et Postbud i en Købstadkommune var nede paa en ganske ringe Understøttelse, som efter almindeligt Skøn slet ikke stod i Forhold til de økonomiske Kaar, der herskede i Hjemmet, sammenlignet med de økonomiske Kaar, man kendte fra mange af de Landbohjem, der sendte deres Børn paa Skole. Det var da ogsaa ganske aabenbart, at naar der var denne Forskel mellem Postbudets Søn og Gaardejerens Søn og Gaardejerens Søn fik langt den højeste Understøttelse, saa skyldtes det denne rent mekaniske Behandling af Tallene. Enhver ved jo, at Ligningen af Indkomstskatten i Sognekommuner ligger i et andet Leje end Ligningen af Indkomstskatten i Købstadkommuner, og det kan altsaa for Højskoleunderstøttelserne give meget ejendommelige Resultater. Men jeg vil gerne opkaste det Spørgsmaal, om der overhovedet er noget rimeligt i, at der tillægges Forældrenes Indtægt denne Betydning, naar der bevilges Understøttelse til Højskoleelever. Det drejer sig jo dog her om voksne unge Mennesker. Gennemsnitsalderen for dem ligger paa omkring 20 à 21 Aar; der findes paa Højskolerne mange, som er myndige, altsaa over 21 Aar, og der findes mange, ja, der findes næsten udelukkende Elever, som har den fulde og uindskrænkede Ret til baade selv